

УДК 159. 947(075)+ 316.628

Філоненко Л.А.

**МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ
ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ В УМОВАХ СИСТЕМНИХ СУСПІЛЬНИХ ЗМІН:
ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ**

Філоненко Л.А. Моделювання процесу формування мотивації досягнення успіху в умовах системних суспільних змін: теоретичний та практичний аспекти. Проблема поведінки особистості в суспільстві була і є актуальною, особливо гострою вона виявляється на етапі трансформації соціальної системи, під час зміни ціннісних орієнтацій. Розглянуто теоретичний та практичний аспекти моделювання процесу формування мотивації досягнення успіху. Показано, що реалізація програми психологічної корекції мотивації досягнення успіху у підлітків із порушеннями соціалізації, дозволяє здійснити навчання навичкам самопізнання про мотивацію досягнення успіху, розвинути уявлення про потреби і мотиви людей, формуванню цілепокладання і оволодіння технологіями досягнення цілей, здатності аналізувати причини своїх невдач.

Ключові слова: особистість, підліток, мотив, мотивація досягнення, мотивація уникнення, порушення соціалізації.

Филоненко Л.А. Моделирование процесса формирования мотивации достижения успеха в условиях системных общественных изменений: теоретические и практические аспекты. Проблема поведения личности в обществе была и является актуальной, особенно острой она оказывается на этапе трансформации социальной системы, при смене ценностных ориентаций. Рассмотрены теоретический и практический аспекты моделирования процесса формирования мотивации достижения успеха. Показано, что реализация программы психологической коррекции мотивации достижения успеха у подростков с нарушениями социализации, позволяет осуществить обучение навыкам самопознания о мотивации достижения успеха, развить представление

о потребностях и мотивах людей, формированию целеполагания и овладение технологиями достижения целей, способности анализировать причины своих неудач.

***Ключевые слова:** личность, подросток, мотив, мотивация достижения, мотивация избегания, нарушение социализации.*

Актуальність дослідження. Людина стає особистістю не через перебування в стані самотності, а в процесі діяльності, взаємодії й спілкування з іншими людьми, завдяки чому засвоюється соціальний досвід і твориться власний на індивідуальному рівні. Навчаючись порівнювати себе з іншими людьми, вона виокремлює і творить своє Я. [4, С.9].

Проблема поведінки особистості в суспільстві була і є актуальною, особливо гострою вона виявляється на етапі трансформації соціальної системи, під час зміни ціннісних орієнтацій. Є очевидним, що життєвий досвід підлітків, їх домінуючі потреби, цінності й норми поведінки набули змін. Тому на сьогодні актуальним постає дослідження проблеми соціально спрямованої мотивації підлітків із девіантною поведінкою, оскільки це громадяни нашого суспільства, які будуть продовжувати розбудову демократії в країні для її подальшого європейського розвитку.

Аналіз досліджень та публікацій у цьому напрямку. Проведені дослідження з вивчення мотивації діяльності й у сфері дослідження особистості підтвердили, що успішний лише той, хто прагне до успіху, у кого в ціннісній системі є цінність досягнення, і хто вже набув потрібні навички і вміння.

Так, Г. Мюррей першим виділив мотив досягнення як постійну характеристику людини і зосередив увагу на стійкому прагненні особистості зробити ту чи іншу справу добре і швидко для досягнення в ній необхідного рівня.

Д. Мак-Клелланд і Х. Хекхаузен, продовживши дослідження даного мотиву, встановили такі мотиваційні напрямки: прагнення до успіху і прагнення

уникнення невдачі. На тлі цього мотив досягнення свідчить про прагнення людини до збільшення меж своїх можливостей.

Вчені відмічають, що доля людини та її положення в соціумі залежить від переважання у особистості мотивації досягнення успіху над мотивацією уникнення невдач і навпаки. Люди, у яких високе прагнення до досягнення успіхів, досягають більшого, ніж ті, у кого воно відсутнє. За допомогою мотиву досягнення особистість всіма способами прагне уникнути невдачі, а в підсумку - досягти позитивного результату. Для людини, у якої домінує мотивація уникнення невдач, пріоритетом є уникнути цієї невдачі, виключити допущення помилки на шляху до наміченої мети, досягнення успіху (Климишин О.І., 2012).

Успіх є переживанням радості, задоволення від того, що результат, якого особистість прагнула в процесі діяльності, або співпав з її очікуваннями, або перевищив їх. Цей стан може викликати нові, більш сильні мотиви діяльності, змінити рівень самооцінки. В разі, якщо успіх стає стійким, можуть вивільнитися величезні приховані раніше можливості особи. Радість в навчальній діяльності, її очікування спонукає особу до руху вперед, є потужним стимулом розвитку особистості. Так, молодший школяр не стільки усвідомлює успіх, скільки переживає його, на відміну від підлітка, який і усвідомлює, і переживає успіх, але не завжди може адекватно його оцінити.

Моделюючи ситуацію успіху, ми розглядаємо її як оптимальне поєднання умов, що забезпечує:

- результат, досягнення, до якого докладають зусиль;
- переживання радості від досягнутих результатів;
- переживання власної компетентності та самоствердження;
- високу соціальну оцінку досягнень особистості.

Наведемо психологічний, соціологічний та педагогічний аспекти ситуації успіху та їх зв'язок схематично за О.О. Малінкою рис.1.

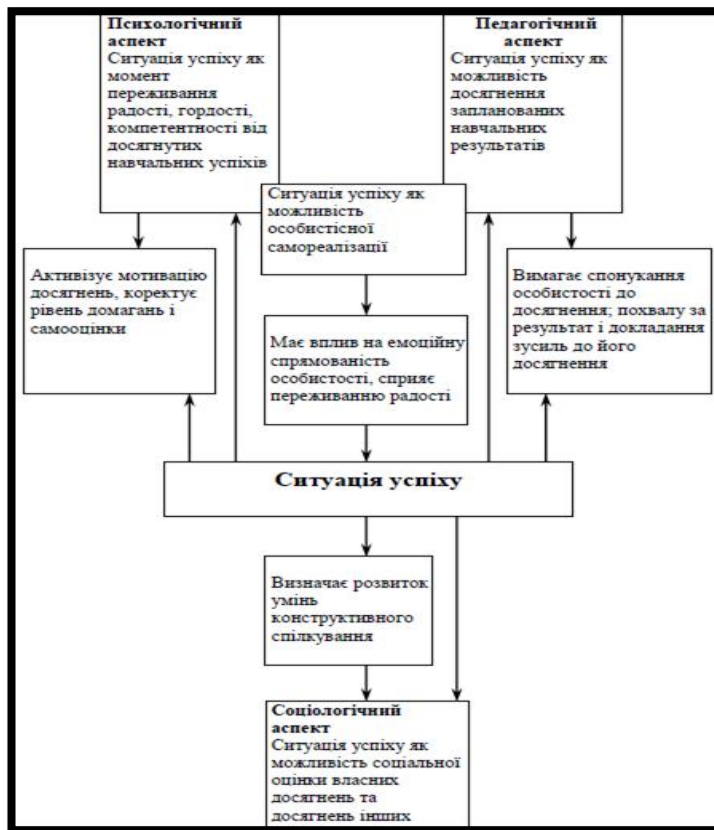

Рисунок 1. Психологічний, соціологічний та педагогічний аспекти ситуації успіху та їх зв'язок схематично за О.О. Малінкою

Як зазначає О.О.Малінка [6], ситуація успіху – це ситуація, що цілеспрямовано створюється викладачем для досягнення студентом запланованого навчального результату, який оцінюється ним як успішний і переживається ним як особистісне та соціально значуще досягнення.

Як бачимо з рисунку 1, ситуація успіху показує багато позитивних моментів, які може реалізувати особа, що прагне бути успішною та реалізованою як особистість.

Як показав аналіз психолого-педагогічних досліджень, головною рушійною силою успіху є мотив досягнення. Мотив досягнення без сумніву є спонукою, що викликає в людини такі переживання як: почуття задоволення або гордості, почуття власної компетентності тощо.

Даючи характеристику мотивації досягнення успіху, Дж.У.Аткінсон (1964) виділяє: прагнення успіху (мотив уникнення невдачі); очікування успіху (очікування неспіху); цінність успіху (цінність невдачі).

Дж.Аткінсон вказує, що чим вища вірогідність успіху і легше завдання, тим менш цінним є успіх. Відповідно, чим недосяжнішим здається успіх, тим привабливішим він стає, і тим вища внутрішня мотивація. Цінність успіху втрачається, якщо визначається через призму порівняння досягнень особистості з успіхами колективу.

Ми поділяємо думку вченого, але враховуємо відмінності в розумінні кожним підлітком-девіантом причин власних невдач, вважаємо, що конкуренція і змагання мають тенденцію негативного впливу на емоційний стан особистості. В разі тривалих невдач у підлітка може з'явитись відчуття незадоволеності результатами власної діяльності, побоювання помилок, стан завченої безпорадності тощо.

Виклад основного матеріалу. Метод моделювання набув широкого поширення в сучасній науці. Основними характеристиками моделі є: схожість із системою-оригіналом; поєднання її параметрів з передбачуваним результатом; незалежне ставлення до суб'єктивних оцінок і думок учасників моделювання (Афанасьєв В.Г., 2013).

Для уявлення логіки дослідження, проведення її відповідно до уявлень, нами застосований системний підхід до процесу визначення мети проектування, що проводиться за методом «від загального до конкретного». Припинення декомпозиції мети на більш дрібні цілі припиняється в той момент, коли подальший процес є недоцільним в рамках розгляду головної мети.

У нашій дослідницькій моделі формування мотивації досягнення успіху у підлітків з порушеною соціалізацією головною **метою** було теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити коректування мотивації досягнення успіху у підлітків із девіантною поведінкою.

Дослідницька модель формування мотивації досягнення успіху у підлітків з порушеною соціалізацією, складається з кількох блоків: теоретичного, діагностичного, корекційного, аналітичного.

Метою теоретичного блоку було теоретично обґрунтувати проблему психолого-педагогічної корекції мотивації досягнення успіху у підлітків, що

потребують ресоціалізації. Були підібрані методики для проведення констатувального експерименту з урахуванням вікових характеристик і теми дослідження.

Діагностичний блок присвячений проведенню констатувального етапу дослідження проблеми мотивації досягнення успіху у підлітків. Для вивчення даної проблеми проведені такі методики: методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса; методика діагностики особистості на мотивацію до уникнення невдач Т. Елерса; методика діагностики ступеню готовності до ризику Шуберта. Проведені методики дозволили виявити рівні мотивації до успіху, до уникнення невдач і ступеню готовності до ризику. Потім отримані результати були оброблені, виражені у вигляді діаграм і зведені в загальні таблиці.

Метою корекційного блоку було проведення програми психологічної корекції мотивації досягнення успіху у підлітків. Для досягнення цієї мети в програмі є такі завдання: розвинути стійкі бажання і вміння в самостійному ставленні цілей діяльності, розвинути стійке прагнення до досягнення самостійно поставленої мети, навчити вмінню і бажанню вибирати середні або трохи вище середнього за складністю виконання завдання. Методи, що застосовувались для досягнення мети: міні-лекція, психогімнастика, вправа-релаксація, рольова гра, аутотренінг.

Метою аналітичного блоку було порівняти і проаналізувати отримані результати після проведення програми психолого-педагогічної корекції; довести ефективність проведеного експерименту за допомогою Т-критерію Вілкоксона. Методи, що застосовувались для досягнення мети: методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса; методика діагностики особистості на мотивацію до уникнення невдач Т. Елерса; методика діагностики ступеню готовності до ризику Шуберта. Результатом є сформованість мотивації досягнення успіху у підлітків.

Розроблена програма розрахована на учасників віком від 14 років, що складається з 11 занять, кожне з яких триває 45 хвилин, за винятком першого і

останнього, тривалість яких становить 60 хвилин. Заняття проводяться 1-2 рази на тиждень. Кожне заняття необхідно починати з вітання і закінчувати підведенням підсумків.

У програмі притримувалися таких принципів: добровільної участі в роботі; «я - висловлювань»; «не перебивати, коли говорить інший»; толерантності відносно інших членів групи; конфіденційності.

Мета програми: формування мотивації досягнення успіху на підлітковому етапі розвитку особистості.

Завдання програми:

- сформувати в учасників уявлення про потреби і мотиви людей;
- домогтися засвоєння учасниками знань про мотивацію досягнення успіху, формуванні і підвищенні мотивації досягнення успіху;
- навчити здатності ставити перед собою адекватні цілі, формуванню визначення мети й оволодіння технологіями досягнення мети;
- розвинути стійке прагнення до досягнення поставленої мети і вміння аналізувати причини своїх невдач;
- практично використовувати психолого-педагогічні рекомендації щодо формування мотивації досягнення успіху в повсякденній діяльності.

Структура занять:

1. Ритуал вітання дозволяє об'єднувати учасників, створювати атмосферу групової довіри і прийняття.

2. Розминка - вплив на емоційний стан учасників, рівень їх активності. Розминка виконує важливу функцію налаштування на продуктивну групову діяльність.

3. Основний зміст заняття - сукупність лекцій, функціональних вправ і технік.

4. Рефлексія заняття передбачає учасниками дві оцінки заняття: емоційну (сподобалося / не сподобалося) і смислове (чому це важливо для кожного конкретно, навіщо і чому ми навчилися, що стало в нагоді найбільше).

5. Підведення підсумків.

6. Ритуал прощання - смислове завершення занять.

Зміст програми: Заняття 1. «Знайомство». Заняття 2. «Потреби і мотиви». Заняття 3. «Технології цілепокладання». Заняття 4. «Технології досягнення цілей». Заняття 5. «Формування мотивації на успіх». Заняття 6. «Цінності й ідеали». Заняття 7. «Самоаналіз невдач». Заняття 8. «Я в своїх очах і Я в очах інших». Заняття 9. «Пізнання власних ресурсів для підвищення мотивації діяльності». Заняття 10. «Формування мотивації досягнення успіху». Заняття 11. «Запоруки нашого успіху».

В програму закладено модифіковані вправи, основою для яких стали роботи таких психологів, як С.П. Занюк, Б. Клегг, В.А. Климчук, Д.А. Леонт'єв, Д. Льюїс, А. Маслоу, Г. Павленко, К.В. Сидоренко, С.А. Шапкін, К Фопель.

Організаційні засади реалізації програми:

1. Під час ознайомчої бесіди (до початку проходження програми), важливо підлітка та його батьків (опікунів, піклувальників), ознайомити зі змістом, метою програми та очікуваними результатами, графіком відвідування програми. У разі потреби взяти письмовий дозвіл від законних представників. Це потрібно для того, щоб уникнути конфліктних ситуацій.

2. Впродовж проходження програми бажано підтримувати зв'язок із батьками (опікунами, піклувальниками), спеціалістами залученими до співпраці, для відстеження змін у поведінці неповнолітніх.

3. З метою відстеження закріплення результатів та ефективності програми провести аналіз початкової та кінцевої таблиць «поточного рівня мотивації».

Таким чином, реалізація програми формування мотивації досягнення успіху підлітками з порушеннями соціалізації, дозволить здійснити навчання навичкам самопізнання про мотивацію досягнення успіху, розвинути уявлення про потреби і мотиви людей, формуванню цілепокладання і оволодіння технологіями досягнення цілей, а також здатності аналізувати причини своїх невдач.

Дослідження проводилось на базі Центру гармонії сім'ї міста Одеси та Одеської приватної загальноосвітньої школи I-III ступенів «Сходження» в травні-жовтні 2017-го року. Дослідження складалося з констатувального та

формульованого етапів. В опитуванні брали участь підлітки від 14 до 18 років. До експериментальної групи було відібрано 34 підлітки, з них 28 хлопців та 6 дівчат, до контрольної – 37 підлітків: 8 дівчат та 31 хлопець. Методи дослідження: теоретичні та емпіричні (методи збору первинної інформації, метод анкетування та інтерв'ювання, статистичної обробки даних). Зокрема, до основного психодіагностичного інструментарію входили: методика діагностики ціннісних орієнтацій Рокича, методики діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса, методика діагностики особистості на мотивацію уникнення невдач Т. Елерса та методика діагностики ступеню готовності до ризику Шуберта.

У діагностичному блоці на констатувальному етапі дослідження особливостей мотиваційної сфери підлітків було виявлено низький рівень сформованості ієрархії ціннісних орієнтацій, середній та низький рівень навчальної мотивації, мотивації до успіху, високий рівень мотивації до уникнення невдач, високий рівень захисних реакцій, велику амплітуду схильності до ризику – від високого рівня до надто низького.

З метою перевірки ефективності проведеного дослідження і підтвердження заявленої гіпотези було проведено формульовальний етап дослідження. Для дослідження було обрано експериментальну групу в кількості 34 осіб.

На формульовальному етапі було проведено програму психологічної корекції мотивації досягнення успіху у підлітків та були повторно використані методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса, методика діагностики особистості на мотивацію до уникнення невдач Т. Елерса, методика діагностики ступеню готовності до ризику Шуберта, математико-статистичний Т-критерій Вілкоксона.

Аналізуючи показники мотиву досягнення успіху можна зробити висновок про те, що динаміка показників мотивації досягнення успіху в експериментальній групі відбулася. Даний факт обумовлений впливом досвіду навчальної діяльності та наявністю змагальної мотивації.

Проведене порівняння значень всіх показників рівнів мотивації до успіху в експериментальній групі, дозволило зробити висновок, що відмінності в рівнях мотивації до успіху до початку експерименту незначущі.

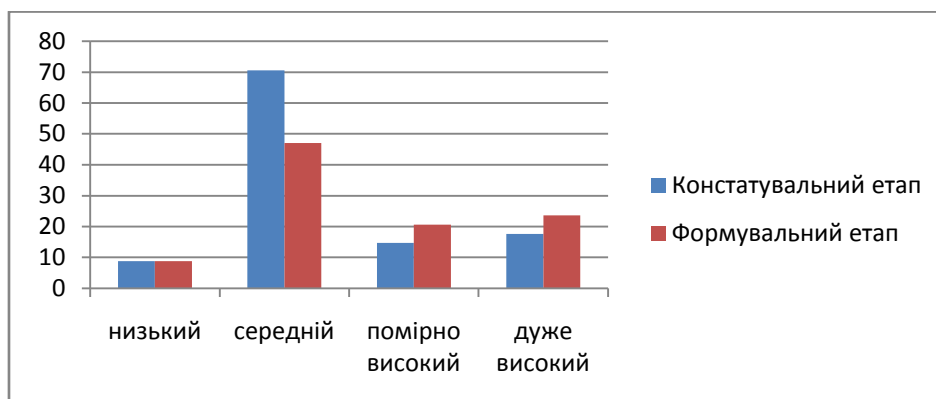

Рисунок 2. Результати дослідження за методикою Т. Елерса на мотивацію досягнення успіху до і після проведення програми

На етапі пост-тесту показники рівнів мотивації до успіху досліджуваних експериментальної групи змінилися, але більш високих рівнів не досягли. У досліджуваних експериментальної групи після проведення формувального експерименту відбулися зміни за трьома показниками на рівні значимості. Низький рівень мотивації досягнення успіху знизився з 7 (20,5%) до 5 осіб (14,7%). Середній рівень мотивації успіху підвищився з 14 (41,2%) досліджуваних до 15 (44,1%) осіб. Помірно високий рівень мотивації до успіху також незначно зріс і став у 11 (32,4%) досліджуваних, в той час як до експерименту даний рівень становив у 10 (29,5%) респондентів, що також говорить про що відбулася динаміці цього показника після проведення програми.

В ході аналізу показників мотивації до уникнення невдач за методикою Т. Елерса виявлені результати представлено на рис. 3, зведені результати.

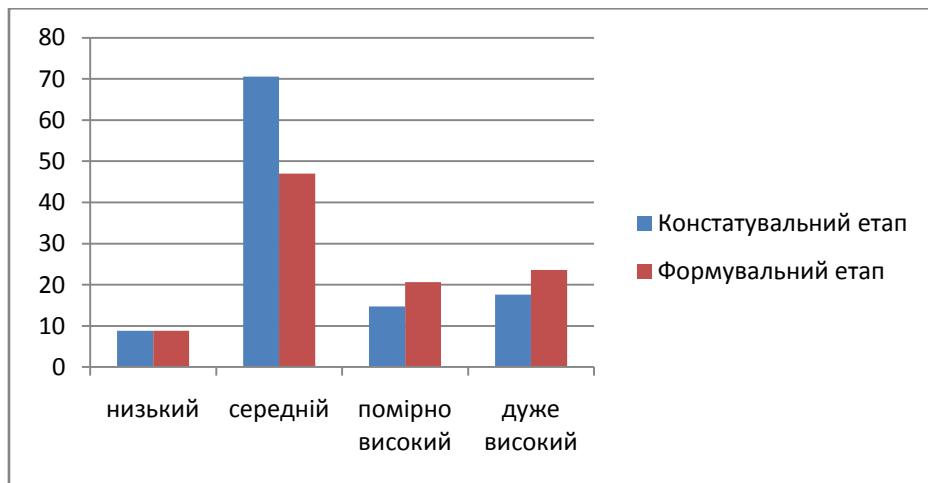

Рисунок 3. Результати дослідження за методикою Т. Елерса на мотивацію до уникнення невдач до і після проведення програми

Аналізуючи показники рівнів мотивації уникнення невдач піддослідних експериментальної групи, необхідно відзначити наступне: досліджувані експериментальної групи у більшості демонструють дуже високий і високий рівні мотивації уникнення невдач з тенденцією до зменшення після проведення програми.

Для підтвердження, що значення, отримані в результаті проведення методики Т. Елерса на мотивацію до уникнення невдач на етапі констатувального етапу експерименту і результати проведення методики Т. Елерса на мотивацію до уникнення на етапі формувального експерименту виводимо значення за критерієм Вілкоксона. Значення, отримані в результаті проведення методики Т. Елерса на мотивацію до уникнення невдач на етапі констатуючого експерименту і результати методики Т. Елерса на мотивацію до уникнення невдач на етапі формуючого експерименту, не змінюються зрушенням в типовому напрямку в область значимих значень, хоча динаміка зміни показників в бік зниження показників мотивації до уникнення невдач, після проведення програми, простежується.

Результати дослідження рівнів потреби досягнення за методикою ступеню готовності до ризику Шуберта до і після проведення програми відображені на рис. 4.

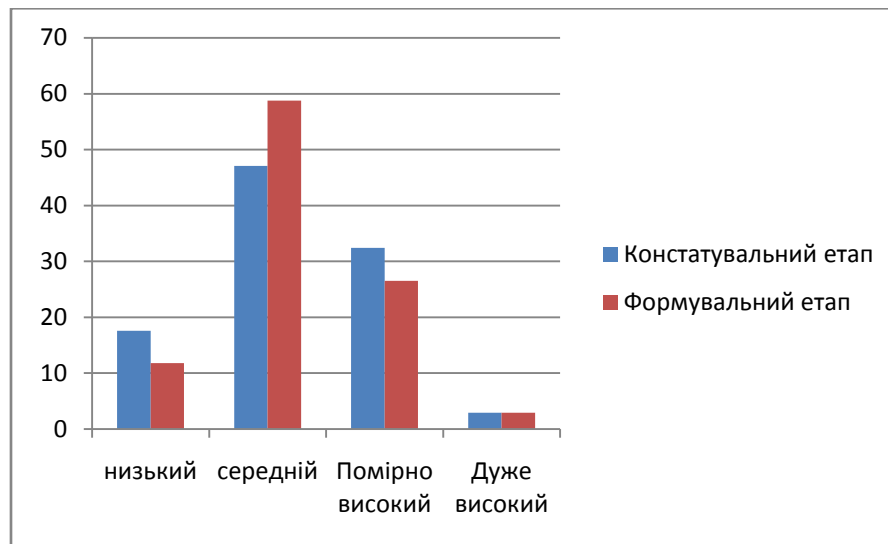

Рисунок 4. Результати дослідження за методикою ступеню готовності до ризику до і після проведення програми

Опитування дозволило виявити рівні ступеню готовності до ризику в експериментальній групі. До проведення повторної діагностики ми спостерігаємо переважання середнього ступеня готовності до ризику, що становить 16 (47,1%) осіб в експериментальній групі. Високий і підвищений рівень готовності до ризику простежується у 11 (47,1%) і 1 (2,9%) досліджених, низький рівень готовності до ризику проявився у 6 (17,6%) респондентів відповідно.

З рис. 4 видно, що після проведення програми, рівень готовності до ризику у респондентів в експериментальній групі змінився (крім дуже високого рівня) і склав: середній рівень - 20 (58,8%) досліджених, помірно високий рівень - 9 (26,5%) досліджених, низький рівень знизився до 4 (11,8%) осіб. Так само слід зауважити, що такі рівні готовності до ризику, як надто високий залишився на колишніх результатах. Динаміка показників мотивації досягнення успіху у підлітків із девіантною поведінкою відбулася.

Висновки. Проблема поведінки особистості в суспільстві була і є актуальною, особливо гострою вона виявляється на етапі трансформації соціальної системи, під час зміни ціннісних орієнтацій. Є очевидним, що життєвий досвід підлітків, їх домінуючі потреби, цінності й норми поведінки набули змін.

Роль сім'ї в суспільстві велика. Саме в сім'ї формується і розвивається особистість, відбувається оволодіння нею соціальними ролями, необхідними для

безболісної адаптації дитини в суспільстві. Фактором дисгармонійного розвитку мотиваційної сфери підлітка є неблагополуччя сім'ї, його поведінка набуває ознак девіантності.

Мотивація є ключем до поведінки особистості. Не тільки зовнішнє середовище і ситуація визначають поведінку особистості, але і її внутрішні чинники. Неможливо ззовні в процесі виховання формувати мотиви, на що сподіваються багато педагогів. Можна лише сприяти цьому процесу. Йдеться про вплив одного суб'єкта на мотиваційний процес іншого суб'єкта, а не про формування мотиву сторонньою людиною. Мотив – складне психологічне утворення, яке має побудувати сам суб'єкт. Отже, ззовні формуються не мотиви, а мотиватори.

Формування у підлітка мотивації до змін, передбачає дотримання ряду положень: мотивація до змін має виходити від самої особистості, а не ззовні; агресивне переконання є неефективним у процесі розв'язання сумнівів і протиріч, що виникають у особи з проблемною поведінкою; особа має усвідомлювати наявність протиріч у своєму ставленні до проблеми; готовність до змін не виникає сама собою, а є результатом особистісних переживань; партнерські стосунки можуть допомогти особистості досягти бажаних змін тощо.

Реалізація програми психологічної корекції формування мотивації досягнення успіху у підлітків із порушеннями соціалізації, дозволяє здійснити навчання навичкам самопізнання про мотивацію досягнення успіху, розвинути уявлення про потреби і мотиви людей, формуванню цілепокладання і оволодіння технологіями досягнення цілей, здатності аналізувати причини своїх невдач.

Участь у програмі психологічної корекції мотивації досягнення успіху допомагає підліткам із порушеннями соціалізації вчитися створювати атмосферу довіри, відвертості; критично мислити, висловлювати власну позицію, максимально мобілізуючи свої інтелектуальні й риторичні здібності; приймати відповідальні рішення; проявляти повагу, чесність і толерантність до інших; уміти визнавати власну хибу, невиправданий ризик, помилковість суджень без образ; отримувати позитивну мотивацію до успіху; вирішувати конфлікти; протидіяти

тиску зовні, шкідливим звичкам; намагаються відповідно (правильно) поводитися у різних життєвих ситуаціях; випрацювати навички соціально-позитивної поведінки.

Список використаних джерел

1. Афанасьев В.Г. Социальная информация и управление обществом / В.Г. Афанасьев. – 2-е издание. – М.: Мысль, 2013. – 408 с., ISBN978-5-397-03711-2.
2. Вилюнас В.К. Психологические механизмы мотивации человека / В.К. Вилюнас. – М: Изд-во Моск. ун-та, 1990. – 288 с.
3. Железнякова Ю.В. Духовний розвиток підлітка як фактор запобігання формування адиктивної поведінки / Ю.В. Железнякова / International research and practice conference. Lublin, Republic of Poland. October 20-21, 2017. – С. 186-188. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://enpui.npu.edu.ua/bitstream/123456789/17171/1/%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84_%20Lublin_ped_psyh_%D0%BE%D0%BA%D1%82%D1%8F%D0%B1%D1%80%D1%8C_2017_%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C%203.pdf#page=186
4. Карнеги Д. Как завоевать друзей и оказывать влияние на людей: Пер. с англ. / общ. ред. и предисл. Зинченко В.П. и Жукова Ю.М. – М.: Прогресс, 1990, 720 с.
5. Климишин О.І. Духовна терапія адиктивних осіб: християнсько-орієнтований підхід. Навчально-методичний посібник. – Івано-Франківськ: Гостинець, 2012. – 121 с., с.36.
6. Малінка О.О. Створення ситуацій гарантованого успіху в процесі навчання студентів іноземній мові. / О.О. Малінка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://93.183.203.244:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1886/Malinka_OO_011.pdf?sequence=1
7. Микитенко М., Федорченко Т.Є. Тренінгова технологія як основа корекційної роботи з неповнолітніми з девіантною поведінкою / Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. Випуск 57, 2017. – С. 256-262.
8. Руденко Л.А. Формування соціально орієнтованої особистості: комунікативний аспект проблеми / Л.А. Руденко Актуальні проблеми практичної психології : збірник статей IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-

конференції (Глухів, 9-10 листопада 2017 року) / Міністерство освіти і науки України, ГНПУ ім. О. Довженка [та ін.]; [ред. кол. : І. М. Біла, Я. О. Гошовський, Н. М. Ільїна, С. Б. Кузікова, В. М. Поліщук, В. М. Чернобровкін] ; відп. ред. Н. М. Ільїна. – Суми : ТОВ «Видавничий дім «Ельдорадо», 2017. – 280 с. – С.126-131.

Spysok vykorystanykh dzherel

1. Afanas'yev V.G. Sotsial'naya informatsiya i upravleniye obshchestvom / V.G. Afanas'yev. - 2-ye izdaniye. - M. : Mysl', 2013. - 408 s., ISBN978-5-397-03711-2.
2. Vilyunas V.K. Psikhologicheskiye mekhanizmy motivatsii cheloveka / V.K. Vilyunas. - M: Izd-vo Mosk. un-ta, 1990. - 288 s.
3. Zheleznyakova YU .V. Dukhovniy rozvitok pídlítka yak faktor zapovínyaniya formuvannya adiktivnoï povedí nki / YU.V. Zheleznyakova / Mezhdunarodnaya nauchno-prakticheskaya konferentsiya. Lyublin, Respublika Pol'sha. 20-21 oktyabrya 2017. - S. 186-188. [Yelektronniy resurs]. - Rezhim dostupu: [http://ru.photo.narod.ru %D1%82%D1%8F%D0%B1%D1%80%D1%8C_2017_%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C%203.pdf # stranitsa = 186](http://ru.photo.narod.ru%D1%82%D1%8F%D0%B1%D1%80%D1%8C_2017_%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C%203.pdf#stranitsa=186)
4. Karnegi D. Kak zavoyevat' druzey i okazyvat' vliyaniye na lyudey: Per. s angl. / obshch. red. i predisl. Zinchenko V.P. i Zhukova YU.M. - M. : Progress, 1990, 720 s.
5. Klimishin O.Í. Dukhovna terapiya adiktivnikh osíb: khristiyans'ko-oríêntovaniy pídkhíd. Navchal'no-metodichniy posíbnik. - Ívano-Frankívs'k: Gostinets', 2012. - 121 s., S.36.
6. Malínka O.O. Stvorenniya situatsíy garantovanogo uspíkhу v protsesí navchannya studentív ínozemnáy moví. / O.O. Malínka. - [Yelektronniy resurs]. - Rezhim dostupu: http://93.183.203.244:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1886/Malinka_OO_011.pdf?sequence=1
7. Mikitenko M ., Fedorchenko T .Ê. Treníngova tekhnologíya yak osnova korektsíynoï roboti z nepovnolítínimi z devíantnoyu povedínkoyu / Psikhologo-pedagogigíchní problemi síl's'koï shkoli. Vipusk 57, 2017. - S. 256-262.
8. Rudenko L.A. Formula sotsíal'no oríêntovanoï osobistostí: komunikativniy aspekt problemi / L.A. Rudenko Aktual'ní problemi praktichnoï psikhologíí : zbírník statey ÍV

Vseukraїns'koї nauko-praktichnoї internet-konferentsії (Glukhov, 9-10 listopada 2017 roku) / Mїnїsterstvo osvїti i nauki Ukraїni, GNPU їm. O. Dovzhenka [ta їn.]; [Red. kol. : Ѐ. M. Bїla, YA. O. Goshovs'kiy, N. M. Ѐl'їna, S. B. Kuzїkova, V. M. Polїshchuk, V. M. Chernobrovkїn]; vїdp. red. N. M. Ѐl'їna. - Sumi: OOO «Vidavnichiy dїm» Yel'dorado », 2017. - 280 s. - S.126-131.

Filonenko L.A. Modeling the process of forming the motivation for success in the context of systemic social changes: theoretical and practical aspects. The problem of the behavior of the individual in society was and is relevant, especially acute it is manifested at the stage of transformation of the social system, during the change of value orientations. The theoretical and practical aspects of modeling the process of formation of the motivation for success achievement are considered. In particular, it is noted that not only the external environment and the situation determine the behavior of the individual, but also its internal factors that motivation is an important key to the behavior of the individual. It is shown that realization of the program of psychological correction of the motivation to achieve success in adolescents with socialization violations allows to study the skills of self-knowledge about the motivation of success, to develop ideas about the needs and motives of people, the formation of goal-setting and mastering of technologies for achieving goals, the ability to analyze the causes of their failures. Participation in the program of psychological correction of the motivation to succeed helps adolescents with socialization violations to learn to create an atmosphere of trust, openness; think critically, express their own position, maximizing their intellectual and rhetorical abilities; make responsible decisions; show respect, honesty and tolerance to others; be able to recognize their own mistake, unreasonable risk, error of judgment without image; to receive positive motivation for success; resolve conflicts; counteract external pressure, harmful habits; trying to behave in different life situations accordingly; to develop skills of social and positive behavior.

Key words: personality, teenager, motive, achievement motivation, avoidance motivation, violation of socialization.

Вїдомостї про автора

Філоненко Людмила Анатоліївна, старший науковий співробітник лабораторії психології соціально дезадаптованих неповнолітніх Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України, м. Київ, Україна

Filonenko, Lyudmila A., senior researche of the Laboratory of Psychology of Socially Maladapted Adolescents, Kostiuk Institute of Psychology of NAPS Ukraine, Kyiv

E-mail: filonenka@gmail.com